

О Т Ч Е Т

ЗА РАБОТАТА НА НАЦИОНАЛЕН ПАРК-МУЗЕЙ

„ШИПКА-БУЗЛУДЖА” – КАЗАНЛЪК ПРЕЗ 2016 ГОДИНА

ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЧИ ЗА 2016 г.

Подготовка и участие в Националните чествания, посветени на 138-та годишнина от освобождението на България от турско робство, 148-та годишнина от преминаването на четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа и 139-та годишнина от Шипченската епопея.

Подготовка на отбелязването на 60-та годишнина от създаването на Парк-музей „Шипка“.

Опазване и научна обработка на съхраняваните във фондовете на музея движими културни ценности.

Уреждане на проблема с акта за собственост на Паметника на свободата и околните сгради на връх Шипка.

I. ОТДЕЛ „ФОНДОВЕ”

През изминалата 2016 г. дейността на отдела беше съобразена с годишния план на Национален парк-музей (НПМ) Шипка-Бузлуджа“ и насочена към:

- попълване на фондовите сбирки с нови документи, снимков материал и др.;
- обработката на новопостъпилите материали;
- участие в организираните от музея изложби с материали от фонда.

Към 31 декември 2016 г. наличният музеен фонд е 24 511 движими културни ценности, от които:

1. 10 814 броя – основен фонд;
2. 13 690 броя – научно-спомагателен фонд;
3. 7 броя – обменен фонд.

В периода 01.01.-15.12.2016 г. фондът на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ беше попълнен с 37 броя нови материали (22 броя в основен фонд и 15 броя в научно-спомагателен фонд), разпределени по вид както следва:

Пощенски карти:

1. Пощенска карта – Храм-паметникът и санаториумът при с. Шипка с изглед от югоизток – 1 брой;

2. Пощенска карта – цветно изображение и надпис: „Руският храм-паметник на Шипка“, на гърба надпис: Пощенска карта за вътрешна кореспонденция, печат с дата 19.X.902 – 1 брой;

3. Пощенска карта – „Руския храм при с. Шипка“ септември 1902 г. „Отъ фотографиста на Посталовъ.“. На гърба надпис: Пощенска карта за вътрешна кореспонденция – два печата с надписи по периферията /Велико Търново 5.IX.902 и Габрово 1902/ – 1 брой;

4. Пощенска карта – „Шипченския манастир” „Le monastere de Chipka” – изображение на Шипченския манастир с поглед от северозапад – 1 брой;

5. Пощенска карта – „Новия паметник за освобождението ни в. „Св. Никола. Шипченския проходъ.“. Изображение на Паметника на Свободата от изток. На гърба надпис: „ГР. ПАСКОВЪ СОФИЯ 1931.” – 1 брой;

6. Пощенска карта – „Поздравъ от Шипка.” 20/VII 1907 г. На гърба надпис:

„Union Postale Universelle. Bulgarie. Отворено писмо. Печат с надпис по периферията – Габрово и дата 20.VII.907 – 1 брой;

7. Пощенска карта – Храм-паметникът при с. Шипка с поглед от югозапад. На преден план трима младежи, стоящи на моста в селото и в близост до тях възрастна жена. На гърба: печат с надпис по периферията „Хисарь и дата VI.929“. Два броя пощенски марки: кат. № 230 /1лв. „Отецъ Паисий“/ 1929 г. и Пощенско благотворителна марка кат. № 3 /1лв. ФОНДЪ САНАТОРИУМЪ „Св. Константин“. 1927 г. – 1брой.

Книги:

1. **Lurion, Faust:** La Guerre turco-russe de 1877-78. Campagne de Suleyman-Pacha (Руско-турската война 1877-78. Кампанията на Сюлейман паша). Париж, 1883.

2. **Lonlay, Dick de:** L'armée Russe en Campagne (Руската армия в Кампанията в България. Руско-Турската война. Военен мемоар – пътепис). Париж 1889.

Монети, медали, плакети:

1. Българска монетна къща – медална емисия „140 години от избухването на АПРИЛСКОТО ВЪСТАНИЕ“ – 4 броя медали (Оборище – Първото народно събрание; Копривщица – Първата пушка; Клисура – Черешовото топче; Козлодуй – Ботевата чета).

2. Българска монетна къща – монета „Шипка“, част от колекция „Гордостта на България“ – 1 брой.

3. Българска монетна къща – монетна колекция „Великите битки на България“ – 8 броя.

През изтеклата година продължи научната обработка на движимите културни ценности, инвентирани в музейните фондове и тяхното заснемане.

Направена беше научна обработка на всички новопостъпили културни ценности. Те бяха заснети, описани в инвентарните книги на съответните сбирки и им бе изготвена необходимата историческа справка.

Всички движими културни ценности са надлежно заведени в инвентарните книги, а за новопостъпилите такива е изготвена необходимата документация съгласно изискванията на Наредба Н-6/11.12.2009 г. за формиране и управление на музейните фондове.

На основание на чл. 29, ал. 1, т. 2 и чл. 30, ал. 1 от Наредба Н-6/11.12.2009 г. за формиране и управление на музейните фондове, със Заповед № 48/01.11.2016 г. на вр.и.д. директор на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ бе извършена задължителната годишна инвентаризация на движими културни ценности от благородни метали, включени в основния фонд на музея. Резултатите от инвентаризацията са отразени в Протокол № 1/07.11.2016 г. Липси не са констатирани. Състоянието на инвентираниите в музейните фондове движими културни ценности е добро.

На основание на чл. 29, ал. 1, т. 3 и чл. 30, ал. 2 от Наредба Н-6/11.12.2009 г. за формиране и управление на музейните фондове, със Заповед № 49/01.11.2016 г. на вр.и.д. директора на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ бе извършена задължителната годишна инвентаризация по репрезентативния метод на движими културни ценности от основния и научно-спомагателния фонд на музея. Резултатите от инвентаризацията са отразени в Протокол № 1/08.12.2016 г. Липси не са констатирани. Състоянието на инвентираниите в музейните фондове движими културни ценности е добро.

Архивните единици, част от Научния архив на НПМ „Шипка-Бузлуджа“, бяха окомплектовани в нови папки, съобразени с номенклатурата на архива.

През 2016 г. с 74 броя културни ценности от фонда на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ бяха уредени изложби в градовете Разград, Казанлък и Полски Тръмбеш.

През цялата година завеждащият отдела даваше консултации и предоставяше за ползване материали от фонда на колеги-специалисти, граждани, студенти и ученици. За всички прояви на музея (чествания, конференции, изложби) бяха събирани материали от печата, плакати, покани и публикации, които своевременно се завеждаха в научния архив на музея.

II. ОТДЕЛ „НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА И ЕКСПОЗИЦИОННА ДЕЙНОСТ“

Съгласно издадения в началото на април 2016 г. от министъра на културата Правилник за устройството и дейността на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ бе извършена частична реорганизация в структурата на музея. В резултат на това съществувалите до момента отдели „Научно-изследователска дейност“ и „Експозиционен“ бяха обединени в отдел „Научноизследователска и експозиционна дейност“.

В изпълнение на това и на задачите, заложи в годишния план на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ за 2016 г., специалистите от отдела насочиха усилията си към:

- а) поддържане на постоянната експозиция на музея в Паметника на свободата и откритите експозиции в парковете „Шипка“, „Бузлуджа“ и „Шейново“;
- б) изработване на временни фотодокументални изложби;
- в) участие в научни конференции;
- г) публикуване на резултатите от направените проучвания.

Експозиции

Паметник на свободата

През изминалата година постоянната експозиция на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ в Паметника на свободата бе поддържана в добър вид. Витрините се почистваха редовно. Проблемите, възникващи в процеса на работа, своевременно се отстраняваха. От ноември 2016 г. в сградата на паметника е монтирана и действа пожароизвестителна система. По всички етажи са разположени пожарогасители. Поддържаната постоянна температура от 15-16 градуса се отразява благоприятно върху състоянието на включените в постоянната експозиция движими културни ценности.

Като най-сериозен проблем продължава да стои решаването на въпроса с проникващата във вътрешността на паметника влага. Причините за това са две – компрометираната на места външна фугировка между отделните каменни блокове, с които е облицован монумента, и постоянно образуващият се конденз. В резултат на това цокълът около стълбите, водещи към панорамната площадка на места е обелен или напълно липсва. При проливни дъждове вода тече в каменния тунел, отвеждащ към експозицията и североизточната стена на костницата.

За преодоляване на проблемите по покана на музейното ръководство в края на април и началото на май 2016 г. Паметникът на свободата бе посетен от проф. Валентин Годоров и инж. Цвятко Кадийски. Двамата специалисти оформиха своите изводи и заключения в експертиза, в която са посочени конкретни мерки за справяне с проникващата инфилтрационна и кондензационна влага и отстраняване на повредите, причинени от нея. Следвайки направените препоръки, в края на годината бяха закупени шест броя професионални влагоизсушители, които в най-скоро време ще бъдат разположени в сградата.

Тежките метеорологични условия и широките температурни амплитуди на връх Шипка, силните ветрове и честите случаи на директни попадения на мълнии върху

паметника са причина за откъртване на части от фугировката на фасадата. Това създава сериозни предпоставки от нараняване на музейните специалисти и хилядите посетители на монумента. От ремонт и реставрация се нуждаят и двете стоманени врати осигуряващи достъпа до сградата. На определени места площадките около паметника също трябва да бъдат ремонтирани. Подмяната на каменната настилка е продиктувана от повредите, предизвикани от снегопочистващата техника, която всяка година разчиства пространството около монумента в навечерието на Националния празник на Република България – 3 март. Необходимо е изграждането на естакада към костницата на паметника, която да направи възможен достъпът на хора с увреждания до нея.

От цялостна реставрация и консервация се нуждае бронзовата фигура на лъв, разположена на северната стена на Паметника на свободата. В тази връзка през пролетта на 2016 г. БИЛЛА БЪЛГАРИЯ ЕООД стартира инициатива за подпомагане на българската култура под надслов „Ние обичаме България“. Набраните от кампанията средства трябва да се използват за поддръжката, консервацията и реставрацията на знакови паметници на българското културно-историческо наследство. За пръв подобен обект бе избран Паметника на свободата. След разговори между организаторите на инициативата, Министерството на културата и НПМ „Шипка-Бузлуджа“ бе решено средствата да бъдат насочени изцяло към консервацията и реставрацията на бронзовата фигура на лъв.

Подготовката на дейностите, свързани с консервация и реставрацията на емблематичната скулптура, започна с извършването на външен оглед на нейното състояние от специалисти, вписани в Регистъра по чл. 165 от Закона за културното наследство. По време на двата огледа бяха взети необходимите проби за анализ от фугиращата смес между отделните елементи и от самите отливки, от които е сглобена бронзовата фигура. На база резултатите, получени от направените огледи и лабораторни изследвания на взетите проби, се пристъпи към подготовката на проект за бъдещата консервационно-реставрационна намеса.

В изпълнение на изискванията на чл. 84, ал. 1 и ал. 2 от Закона за културното наследство на 20.06.2016 г. в Министерството на културата бе депозиран за съгласуване изработеният от д-р Петя Пенкова проект „Технология за извършване на консервационно-реставрационна намеса върху скулптурната фигура на лъв на Паметника на свободата на вр. Шипка“.

Предвид огромната обществена значимост на предстоящата задача, ръководството на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ предприе действия за изготвяне и съгласуване на текста на договор за дарение, по силата на който музеят да приеме от БИЛЛА БЪЛГАРИЯ ЕООД като дарение събраните в рамките на посочената кампания парични средства. След неговото съгласуване с Дирекция „Правно обслужване и обществени поръчки“ на Министерството на културата на 24 юни и 31 август 2016 г. между музея и дарителя бяха подписани два договора за дарение, по силата на които БИЛЛА БЪЛГАРИЯ ЕООД дари на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ парични суми в общ размер на 66 403, 15 лв.

Следвайки установения ред ръководството на музея поиска от Министерство на културата корекция на бюджета си за текущата година. С писма изх. № 04-06-179/17.10.2016 г. и изх. № 04-06-219/02.11.2016 г. на директора на Дирекция „Бюджет и финансово-счетоводни дейности“ исканите корекции бяха извършени.

Междувременно с писмо изх. № 33-44-744/10.09.2016 г. на Министерството на културата музеят бе уведомен, че проектът „Технология за извършване на консервационно-реставрационна намеса върху скулптурната фигура на лъв на Паметника на свободата на вр. Шипка“ е съгласуван и може да се пристъпи към

неговата реализация.

Точното планиране на необходимите консервационно-реставрационни мероприятия, техники и материали, които следва да бъдат изпълнени и приложени за успешното завършване на работата, изисква извършването на вътрешен оглед на скулптурата, който да изследва здравината и надеждността на нейната носеща конструкция. В тази връзка ръководството на музея подготви проект на договор за неговото извършване, който да гарантира законосъобразното и качествено изпълнение на тази толкова отговорна задача. Проект бе консултиран на 18.10.2016 г. с директора на Дирекция „Правно обслужване и обществени поръчки“ и директора на Дирекция „Културно наследство, музеи и изобразителни изкуства“ в Министерството на културата. Окончателно текстът бе уточнен на 22.11.2016 г., като към настоящия момент НПМ „Шипка-Бузлуджа“ е предоставил договора на потенциален изпълнител и очаква да получи неговия отговор дали приема или не приема да сключи и изпълни този договор.

За съжаление и през отчетната година не намери своето решение проблемът с документирането на собствеността на Паметника на свободата.

Външни експозиции

Въпреки липсата на достатъчно поддържащ персонал откритата експозиция в парк „Шипка“ продължи да се поддържа в добър вид. Тревните площи около Паметника на свободата, батареите на Главната и Предната позиции и паметниците край пътя, водещ към върха се окосяваха редовно. Пространството около Стоманената батарея и Централната позиция предстои да се социализира, превръщайки се в място за преклонение и отдих. Липсата на достатъчно персонал и отдалечеността от връх Шипка са основната причина достъпът до възстановените преди четири години Команден пункт на генерал Столетов и Зимна войнишка землянка, намиращи се на Главната позиция, да бъдат отворени за посещение единствено по време на честването на Шипченската епопея в края на август 2016 г. Пак поради тази причина не бе извършен оглед и не бяха почистени гробищата и Братската могила на Подолския полк, намиращи се на юг от връх Орлово гнездо.

Паметниците, разположени в парк „Бузлуджа“, бяха редовно почиствани и поддържани. За съжаление паметниците, намиращи се в парк „Шейново“, винаги остават на последно място в дейността на отдела. Като приоритетна задача за 2017 г. остава изпълнението на указанията на Главна дирекция „Инспекторат за опазване на културното наследство“ към Министерството на културата за почистване и реставрация на Паметника на победата при с. Шейново. Установеното през предходните години добро сътрудничество между НМП „Шипка-Бузлуджа“ и кметство в с. Шейново позволи тревните площи около Паметника на победата и през 2016 г. да бъдат поддържани в отлично състояние.

Фотодокументални изложби

През изтеклата година специалистите от отдела изготвиха 11 временни фотодокументални изложби, съобразени с тематиката на музея. Тяхното представяне позволи по-пълното представяне на националноосвободителните борби на българския народ през епохата на Българското възраждане и дейността на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ пред туристите, посещаващи Паметника на свободата, обществеността и гостите на Казанлък, Разград и Полски Тръмбеш.

В хронологичен ред изложбите бяха организирани както следва:

- „80 години Паметник на свободата на връх Шипка“, 26.01.-26.02.2016 г., Художествена галерия „Проф. Илия Петров“ – Разград;

- „80 години Паметник на свободата на връх Шипка“ (винил), 29.02.-18.03.2016 г., Целодневна детска градина „Славейче“ – Казанлък;
- „Граф Н. П. Игнатиев „Моят идеал – свободна България“, 29.02.-14.03.2016 г., витрина на Информационен център – Казанлък;
- „Паметници на признателността“, 29.02.-18.03.2016 г., Пенсионерски клуб – Казанлък;
- „Илюстрираная хроника войны“, 29.02.-31.03.2016 г., Паметник на свободата, гостуваща изложба на Исторически музей „Искра“ – Казанлък.
- „Априлци – участници в Българското опълчение“, 20.04.-31.05.2016 г., Паметник на свободата;
- „80 години Паметник на свободата на връх Шипка“, 11.07.-31.08.2016 г., Исторически музей – Полски Тръмбеш;
- „Свобода или смърт“, 12-16.07.2016 г., открита експозиция, Национален парк „Бузлуджа“;
- Национален фотографски конкурс „И днес йощ Балканът...“, 08-31.08.2016 г., Художествена галерия – Казанлък;
- „Паметници на признателността на територията на Национален парк-музей „Шипка“ и в област Габрово, 21.08-до днес, открита експозиция Национален парк-музей „Шипка“;
- „60 години Национален парк-музей „Шипка“, 19.09.-09.10.2016 г., Художествена галерия – Казанлък.

Участие в научни конференции

През 2016 г. музейните специалисти участваха с доклади, научни съобщения и презентации в различни форуми – конференции, кръгли маси, семинари и др., организирани от Министерството на културата, историческите музеи в Панагюрище и Чипровци:

- Даниела Димитрова, Национална среща Доброволците в българските музеи, Национален политехнически музей, София, 07-08.04.2016 г., презентация на тема: „Призванието да си доброволец в НПП „Шипка-Бузлуджа“.
- Дарина Петкова, Национална научна конференция „Априлското въстание 1876 г. в съдбата на българския народ“, Исторически музей – Панагюрище, 14-15.04.2016 г., доклад на тема: „Априлци – участници в Българското опълчение“;
- Павел Митков и Златина Чорева, V-та национална среща „Музеите и устойчивото развитие“, Пловдив, 08-10.06.2016 г., доклад на тема: „Французинът Феликс Вожли и неговата заслуга за укротяване на пороите и залесяването в България“;
- Златина Чорева и Даниела Димитрова, Национална научна конференция „Ролята и мястото на четите в българската национална революция“, Исторически музей – Чипровци, 09-10.09.2016 г., доклад на тема: „Четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа – замисъл, социален състав и основа за нова линия в националноосвободителното движение“.

Публикуване на резултатите от направените проучвания и популяризаторска дейност

На 19.02.2016 г. във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ успешно премина публичната защита на дисертационния труд на вр.и.д. директор на музея Чавдар Ангелов на тема „Генерал Иван Вълков – военна, политическа и обществена дейност“ за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление „История и археология“.

През 2016 г. в различни специализирани издания, електронни медии и интернет страницата на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ бяха публикувани и научните и научно-популярните разработки на специалисти от музея:

Златина Чорева. Приносът на Национален парк-музей „Шипка-Бузлуджа“ в проучването на Българското опълчение (Българското опълчение 1877-1878 г. Биографичен и библиографски справочник в три тома). – Алманах, списание за хуманитарни науки. 2016, № 3, (http://istorici.com/?page_id=27);

Павел Митков и Златина Чорева. Военни операции по протежение на Шипченския проход по време на Руско-турската война през зимата на 1877-1878 г. – Алманах, списание за хуманитарни науки. 2016, № 3, (http://istorici.com/?page_id=27);

Чавдар Ангелов. Участието на бившия военен министър Иван Вълков в парламентарните избори в България през 1938 и 1939 г. – В: Казанлък в миналото и днес. Т. IX. София, 2016;

Чавдар Ангелов. Конституционният дебат от лятото на 1935 г. и идеите на генерал Иван Вълков за промени в Търновската конституция. – В: Сборник Есенни четения в Сборяново 2014. От находката до витрината. Т. XI, Велико Търново, 2016.

По повод годишнини, свързани с Руско-турската война 1877-1878 г. на интернет страницата на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ специалисти от отдела Златина Чорева и Павел Митков публикуваха материалите: „138 години от боевете при Шипка- Шейново“; „139 години от обявяването на Руско-турската война 1877-78 г. Войната 1877-1878 г. Защо и Как?“; „Форсирането на Дунав 27.06.1877 г. – Блестяща военна операция на Руската армия“ (<http://www.shipkamuseum.org/articles/>).

Във връзка с отбелязването през 2017 г. на 140-та годишнина от Шипченската епопея бе издаден настолен тринадесетлистен календар, посветен на събитието.

През отчетната година екипът на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ продължи добрата практика за организиране на публични лекции на водещи български изследователи по теми, свързани с Българското възраждане. По повод Националния празник на Република България на 02.03.2016 г. проф. д.и.н. Вера Бонева изнесе публична лекция на тема: „Санстефанска България: историческите граници на (не)възможното“. Събитието се проведе в Мултимедийна зала на Исторически музей „Искра“ – Казанлък.

Във връзка с отбелязването на 176-та годишнина от рождението на воеводите Хаджи Димитър и Стефан Караджа и 140-та годишнина от избухването на Априлското въстание на 11.05.2016 г. по покана на музея в залата на Информационен център – Казанлък бе представена книгата на акад. Константин Косев „Априлското въстание и възникването на Княжество България“.

По покана на Професионална гимназия по транспорт и транспортен мениджмънт – Казанлък на 02.03.2016 г. вр.и.д. директорът на музея д-р Чавдар Ангелов изнесе пред учениците лекция на тема: „Санстефанска България и българския национален въпрос“. На 31.05.2016 г. вр.и.д. директорът участва в организирания от Регионален клуб „Традиция“ – Казанлък Урок по родолюбие с ученици от Професионална гимназия „Иван Хаджиенов“ – Казанлък.

Успоредно с това на 01.04.2016 г. НПМ „Шипка-Бузлуджа“ бе съорганизатор на проведената в рамките на Чудомирови празници `2016 г. Национална кръгла маса „Чудомир в българската литература и култура през междувоенния период“.

III. ОТДЕЛ „ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕННОСТТА И РЕКЛАМА”

През 2016 г. обектите на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ бяха посетени от 110 248 туристи, от които 79 928 души са посетили Паметника на свободата с платен вход. Останалите посетители са били гости на музея в дните на отворени врати по време на

Националният празник на Република България – 3 март, Гергьовден, августовските тържества, свързани с 139-та годишнина от Шипченската епопея, Денят на Съединението на Княжество България и Източна Румелия – 6 септември, Денят на Независимостта на България – 22 септември, и Денят на народните будители.

Заплатилите входна такса посетители се разделят както следва: българи – 42 888, учащи – 30 222, чужденци – 6 818.

В абсолютни стойности тези данни сочат увеличаване на общия поток посетители в сравнение с предходната година с над 8 000 души. Това се наблюдава най-вече в категориите „учащи“ и „българи“ с по над 4 000 души всяка. В категорията „чужденци“ стойностите от предходната година се запазват. Наблюдава се лек спад на руските туристи, макар, че като численост те продължават да са най-многобройни от всички чужденци, посещаващи музея.

Пред туристите са изнесени 390 беседи, от тях: на български език – 303; на руски език – 84; други – 3. Според тази статистика в броя на беседите в сравнение с предходната година се наблюдава лек спад (с 31 беседи по-малко). Спадът е при всички беседи, но докато на български и руски език той е минимален, то при беседите на английски език намалението е значително – от 18 беседи през 2015 г., на едва 3 през 2016 г.

През туристическия сезон мултимедийната зала на връх Шипка функционираше непрекъснато. Проведени са 184 прожекции на музейните филми за Шипченската епопея – на български и на руски език, за паметниците на връх Шипка и на детския анимационен филм за Шипченската епопея.

В плана за 2016 г. беше предвидено завършване на проекта и изработването на Платформа – мобилно приложение „Дигитален музеен екскурзовод“. За съжаление това не успя да се случи, тъй като това е съвместен проект с „Ум дизайн“. Музеят изпълни своята част от задълженията – осигури информацията и снимковия материал.

Редовно през цялата година в интернет и фейсбук страницата на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ бяха публикувани новини за събитията и дейността на музея. В сайта беше открита и рубрика „Исторически календар“, в която бяха публикувани посочените по-горе материали на колегите от отдел „Научноизследователска и експозиционна дейност“.

За руската и английската версии на сайта бяха преведени страниците за Националния парк-музей „Бузлуджа“.

С цел популяризиране работата на музея, в сп. „Отдых и туризъм“ беше публикувана статия за НПМ „Шипка“. Рекламни карета бяха включени и в общинския каталог за Фестивала на розата и в картата на гр. Казанлък.

Отделът се включи в организирането и логистиката на Националния фотографски конкурс „И днес йощ Балканът...“, посветен на 60-годишнината от създаването на НПМ „Шипка“ – съставяне на регламент, който бе публикуван на сайта на музея, кореспонденция с участниците, участие в журирането на конкурса и организиране на изложба с фотографии на лауреатите, изготвяне на грамоти и чекове на наградените участници.

В рамките на Националните чествания на Шипченската епопея през август 2016 г. беше организирана Детска работилница, за която бяха изготвени тематични пъзели за различните възрастови групи и форми за изработване на мемориални печати.

Отделът се включи в организацията на представянето на книгата на акад. К. Косев „Априлското въстание и възникването на Княжество България“ и проведената среща-разговор на казанлъшката общественост с проф. д.и.н. Вера Бонева.

Специалистите от отдела участваха в организираните от Министерството на културата национални музеоложки форуми „Творческа Европа – добри практики за

приобщаване на обществото към културното наследство“, РАМ – Пловдив, 20-22.04.2016 г. и „Музейни експозиции и стандарти: Поглед напред“, Българска академия на науките, София, 28-29.11.2016 г.

Непрекъснато се актуализират и допълват историческите справки и справките, свързани с експозицията на Паметника на свободата.

Отделът изготви и проект за настолен календар за 2016 г., посветен на 140-годишнина от Шипченската епопея и онагледен с картини на български и руски художници.

Започна и превод от зав. отдела на части от новозакупените за музейния фонд антикварни книги „L'armée Russe en Campagne“ (Руската армия в Кампанията в България. Руско-Турска война). Военен мемоар – пътепис от Дик де Лонли и „La Guerre turco-russe de 1877-78. Campagne de Suleyman-Pacha“ (Руско-турската война 1877-78. Кампанията на Сюлейман паша от Фост Люрион).

Музеят косвено участва с рекламни материали в туристически борси в София и В. Търново.

Специалистите от отдела продължават работата си по качването на електронни носители на исторически и други справки с цел по-доброто и бързо обслужване на гражданите, които се интересуват от тематиката на музея.

Оказано беше съдействие със справки, материали и консултации на музеи, организации и граждани, интересувани се от тематиката на музея и от туристическите му обекти.

По случай националния празник и августовските чествания специалистите от отдела участваха в телевизионни и радио предавания, излъчени по Българската национална телевизия, Нова телевизия, bTV, Българското национално радио и Информационна агенция „Фокус“. Редовно е подавана информация и за регионалните и местни медии.

IV. НАУЧНА БИБЛИОТЕКА

Дейността на Научната библиотека през 2016 г. се развиваше в две направления – закупуване на нови книги, свързани с тематиката на музея и увеличаване на броя на читателите.

В периода 10-12.06.2016 г. НПМ „Шипка-Бузлуджа“ взе участие в организираната от Архитектурно-етнографски комплекс „Етъра“ – Габрово, Първи национален панаир на музейната книга. В рамките на трите панаирни дни музеят получи възможност да представи пред колегията и стотиците туристи своите печатни издания и да извърши книгообмен с 14 музея от цялата страната.

През 2016 г. броят на закупените книги надвишава броя на дарените. Практиката за контакти с представители на интелигенцията от Казанлък (учители по история, колеги от Исторически музей „Искра“ – Казанлък, студенти и ученици) беше успешно продължена. Всички читатели имаха коректно и внимателно отношение към представените книги.

V. ФОТОЛАБОРАТОРИЯ

Дейността на фотолабораторията през 2016 г. беше съобразена с годишния план и задачите на НПМ „Шипка-Бузлуджа“. Фотолабораторията активно подпомагаше дейността на всички отдели. Продължи заснемането и компютърната обработка на нумизматичния фонд на музея и детайлното фотографиране на новопостъпилите движими културни ценности.

Фотолабораторията активно се включи при подготовката на организираниите от музейните специалисти през годината фотодокументални изложби. Особено ценно бе нейното съдействие при организацията и провеждането на Националния фотографски конкурс „И днес йощ Балканът...“.

В същото време продължи попълването на музейния архивен фонд със снимки, запечатали важни моменти от проведените през годината национална дарителска кампания за набиране на средства за ремонт и реставрация на Паметника на свободата, всенародните тържества на връх Шипка по случай Националния празник на Република България – 3 март, честването на годишните от гибелта на Хаджи Димитър и неговите четници на връх Бузлуджа и Шипченската епопея и представянето на книгата на академик Константин Косев „Априлското въстание и възраждането на Княжество България“.

VI. ОТДЕЛ „СТОПАНСКИ“

Ремонти и придобиване на имущество

През годината, въпреки ограниченията, свързани с липсата на достатъчно обслужващ персонал и техника, бе направено всичко възможно за поддържането на включените в границата на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ паметници и паметни места и повереното на музея държавно имущество. В тази връзка ръководството на музея и служителите в отдела с помощта на квалифицирани външни експерти извършиха следното:

1. Закупуване на нов лек автомобил (микробус) за нуждите на музея по реда на глава Двадесет и шеста от Закона за обществените поръчки;
2. Ремонт на мълниезащитната система на Големия руски паметник на връх Шипка;
3. Ремонт на електрическата инсталация и заземяването на външното осветление на Паметника на свободата и подмяна на старите осветителни тела с нови енергоспестяващи прожектори;
4. Ремонт на главното електрическо табло в административната сграда до Паметника на свободата;
5. Ремонт на електрическото табло на Паметника на свободата;
6. Ремонт на електрическото табло на фотолабораторията в административната сграда на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ в гр. Казанлък;
7. Закупуване и монтаж на нова нагнетателна помпа, с която се осъществява подаването на вода към района на Паметника на свободата;
8. Откриване и отстраняване на аварията на стоманения водопровод, по който се осъществява подаването на вода към връх Шипка.
9. Ремонт на горивната система на Вечния огън до Паметника на свободата;
10. Ремонт на външната озвучителна система на Паметника на свободата;
11. Монтаж на СОТ и метална врата на помпеното помещение на водохранилището, захранващо с вода Паметника на свободата;
12. Закупуване на нови отоплителни уреди, телевизор и готварска печка за нуждите на Дрянковата къща в с. Боженци, Община Габрово. Ремонт на електрическото табло на сградата;
13. Закупуване на шест броя влагоабсорбатори за Паметника на свободата;
14. Закупуване на професионален скенер за дигитализация на филмовите ленти за нуждите на фотолабораторията на музея;
15. Закупуване на 5 броя нови компютри и друга офис техника (принтери, външни харддискове и др.) за нуждите на отделите в музея;

16. Закупуване на професионална техника, използвана за поддръжката на зелените площи на парка и повереното на музея имущество – преносим електрожен, комплект гаечни ключове, комплект гидория и комплект торсове;

17. Повереното на музея за стопанисване и управление недвижимо и движимо имущество е застраховано. На всеки от служителите и работниците на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ е направена годишна застраховка трудова злополука;

18. Своевременно беше извършвано техническото обслужване на автомобилния парк на музея.

Проектиране

В изпълнение на дадени с Констативен протокол № 10-00-229/29.09.2014 г. на Главна дирекция „Инспекторат за опазване на културното наследство“ при Министерството на културата указания, през 2016 г. ръководството на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ предприе конкретни действия за изготвянето и представяне за съгласуване по реда на чл. 84, ал. 1 и ал. 2 от Закона за културното наследство на следните проекти:

1. Проект за изграждане на пожароизвестителна система на Паметника на свободата на връх Шипка (проектът е съгласуван и изпълнен);

2. Технология за консервация и реставрация на бронзовия лъв на Паметника на свободата на връх Шипка (технологията е съгласувана, предстои нейното изпълнение);

3. Проект за изграждане на система за видеонаблюдение на Паметника на свободата;

4. Технически проект за ново фондохранилище в административната сграда на музея в гр. Казанлък.

Административни въпроси

През изминалата година вниманието на музейното ръководство беше насочено и към решаването на някои административни въпроси, имащи пряко отношение към управлението на музея, отношенията работодател-работник, сигурността на заведените в музейните фондове движими и недвижими културни ценности и повереното ни за стопанисване държавно имущество. В тази връзка бе извършено следното:

1. Изготвен проект на нов Правилник за устройството и дейността на НПМ „Шипка-Бузлуджа“, издаден от министъра на културата;

2. Изготвен проект на нов Военно-временен план на НПМ „Шипка-Бузлуджа“, утвърден от министъра на културата;

3. Подписан нов Колективен трудов договор в музея;

4. Разработен и утвърден от директора на музея нов План за документооборота на счетоводните документи в музея;

5. Изготвен проект и утвърдени Вътрешни правила за възлагане на обществени поръчки, съдържащи реда за планиране и организация на провеждането на процедури по Закона за обществените поръчки и правилата за поддържане и работа на „профила на купувача“ в НПМ „Шипка-Бузлуджа“;

6. Изработване на противопожарен досиета на административната сграда на музея в гр. Казанлък, Паметника на свободата и хижа „Опълченец“ на връх Шипка и Дрянковата къща в с. Боженци, Община Габрово.

VII. БЮДЖЕТ

НПМ „Шипка-Бузлуджа“ е юридическо лице, второстепенен разпоредител с бюджет към министъра на културата – Държавна дейност 739 „Музеи, художествени

галерии, паметници на културата и етнографски комплекси с национален и регионален характер”. Преминаването на музея на делегиран бюджет от началото на 2016 г. значително повиши възможностите за подобряване на финансовата и материалната обезпеченост на музея. Коректното изпълнение на финансовите ангажименти от страна на Министерството на културата, от една страна, и увеличената посещаемост на Паметника на свободата и свързаното с това повишаване на собствените приходи на музея, от друга, създадоха необходимите предпоставки за осъществяване на планираните през годината дейности. Облекчавайки значително музейната работа, прилагането на системата на делегирания бюджет гарантира навременното разплащане на разходите, свързани с научноизследователската, фондовата, събирателската и популяризаторската дейност на музея, както и с поддръжката на предоставеното на музея за стопанисване и управление държавно имущество.

Съгласно прилаганите стандарти в делегираната от държавата дейности за 2016 г., бюджетът на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ бе в размер на 367 808 лв.

Получени текущи дарения от дарители от страната са в размер на 105 662 лв., в т.ч.: 66 403 лв., събрани от организираната от БИЛЛА БЪЛГАРИЯ ЕООД благотворителна инициатива за подпомагане на българската култура под надслов „Ние обичаме България“ и 10 095 лв. от дарителската каса в Паметника на свободата.

Реализирани собствени приходи за 2016 г. от дейността на музея са на стойност 197 637 лв. Постигнатото преизпълнение на приходната част е в размер на 22 997 лв. спрямо планираните за годината собствени приходи.

Средствата са изразходвани както следва:

- за издръжка 145 756 лв. и придобиване на ДМА (нов лек автомобил, компютри и др.) 77 987 лв.;

- внесен данък 3 % върху приходите за 2015 г. по Закона за корпоративното и подоходно облагане на стойност 4 640 лв.;

- доставка на стоки (рекламни материали) на стойност 19 878 лв.

През 2016 г. са изплатени заплати, ДМС, СБКО, др. възнаграждения, суми за извънтрудови правоотношения и задължителни осигурителни вноски от работодателя в размер на 271 037 лв.

Съгласно Закона за счетоводството и Счетоводната политика на Министерството на културата са извършени счетоводни анализи, инвентаризации, актуализации на план/отчет в рамките на стандартната издръжка (бюджет) и реализираните собствени приходи на музея.

Д-Р ЧАВДАР АНГЕЛОВ

*вр.и.д. Директор на
НПМ „Шипка-Бузлуджа“*

Отчетът е разработен на база представените годишни отчети за 2016 г. на отделите и звената в НПМ „Шипка-Бузлуджа“.

Отчетът е приет на редовно заседание на Дирекционния съвет на НПМ „Шипка-Бузлуджа“, проведено на 15 февруари 2017 г.